

ROZPORZĄDZENIE
PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia

w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego
w latach 2017–2021

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. poz. 144) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Czas letni środkowoeuropejski wprowadza się:

- 1) w 2017 r. – dnia 26 marca,
- 2) w 2018 r. – dnia 25 marca,
- 3) w 2019 r. – dnia 31 marca,
- 4) w 2020 r. – dnia 29 marca,
- 5) w 2021 r. – dnia 28 marca

– o godzinie 2 minut 00 czasu środkowoeuropejskiego (o godzinie 1 minut 00 uniwersalnego czasu koordynowanego UTC(PL)).

2. Wprowadzenie czasu letniego środkowoeuropejskiego polega na zmianie wskazań zegarów z godziny 2 minut 00 czasu środkowoeuropejskiego na godzinę 3 minut 00, która będzie godziną początkową czasu letniego środkowoeuropejskiego.

§ 2. 1. Czas letni środkowoeuropejski odwołuje się:

- 1) w 2017 r. – dnia 29 października,
- 2) w 2018 r. – dnia 28 października,
- 3) w 2019 r. – dnia 27 października,
- 4) w 2020 r. – dnia 25 października,
- 5) w 2021 r. – dnia 31 października

– o godzinie 3 minut 00 czasu letniego środkowoeuropejskiego (o godzinie 1 minut 00 uniwersalnego czasu koordynowanego UTC(PL)).

2. Odwołanie czasu letniego środkowoeuropejskiego polega na zmianie wskazań zegarów z godziny 3 minut 00 tego czasu na godzinę 2 minut 00, która będzie godziną początkową czasu środkowoeuropejskiego.

3. Czas od godziny 2 minut 00 do godziny 3 minut 00 czasu środkowoeuropejskiego będzie się oznaczać dodatkową literą „a” (godzina 2a minut 01 do godziny 3a minut 00), po czym nastąpi godzina 3 minut 01 czasu środkowoeuropejskiego.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

BEATA SZYDŁO

Sprawdzono pod względem
prawnym i redakcyjnym:

Sekretarz Rady Ministrów
Jolanta Rusiniak

Dyrektor Departamentu Rady Ministrów
Hanka Babińska

UZASADNIENIE

Stan istniejący, cel zmiany rozporządzenia oraz różnice między dotychczasowym a proponowanym stanem prawnym

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. poz. 144).

Obowiązujące rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2012–2016 zgodnie ze swoim tytułem obejmuje lata w nim wymienione.

Celem wydania nowego rozporządzenia jest ustalenie szczegółowego harmonogramu wprowadzania i odwoływania czasu letniego środkowoeuropejskiego na kolejne lata, tj. 2017–2021.

Czas letni funkcjonuje w Polsce od 1977 r. Od czasu akcesji do UE, polskie regulacje dotyczące wprowadzania i odwoływania czasu letniego są spójne z przepisami unijnymi i stanowią realizację postanowień dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 stycznia 2001 r. w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego (Dz. Urz. UE L 31 z 2.02.2001, str. 21, z późn. zm.). Zgodnie z jej przepisami istnieje obowiązek publikacji harmonogramu dla czasu letniego dla kolejnych 5 lat, co pięć lat. 17 lutego 2016 r. został opublikowany komunikat Komisji zgodnie z art. 4 dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego Harmonogram czasu letniego (Dz. Urz. UE C 61 z 17.02.2016, str. 1), w którym określone zostały daty na lata 2017–2021. Niniejsze rozporządzenie stanowi realizację wskazań powyższego komunikatu.

Projekt rozporządzenia, z chwilą przekazania do uzgodnień i konsultacji publicznych, został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.).

Zagadnienia wpływu czasu letniego na życie społeczno-gospodarcze było – jako oddziałujące bezpośrednio na wszystkich obywateli i podmioty gospodarcze – przedmiotem licznych dyskusji. Kwestie wpływu wprowadzenia czasu letniego na sektor energetyczny, ruch drogowy, kolejowy, lotniczy, żeglugę śródlądową oraz komunikację publiczną były przedmiotem szczegółowej analizy Komisji Europejskiej, z której wnioski zostały przedstawione w komunikacie Komisji zgodnie z art. 5 dyrektywy 2000/84 w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego (COM (2007) 739 final) z dnia 23 listopada 2007 r.

W podsumowaniu wniosków z przeprowadzonej analizy Komisja przedstawiła następujące ustalenia:

1. Dwadzieścia lat po przyjęciu pierwszej dyrektywy dotyczącej czasu letniego sektory gospodarki, uznane za najbardziej zainteresowane tą kwestią, w szczególności: rolnictwo, turystyka i transport, dostosowały swoją działalność do czasu letniego i nie podważają zasadności jego istnienia.
2. W odniesieniu do transportu, w pełni ujednoczone wprowadzenie zmiany czasu pozwoliło zlikwidować najbardziej istotne przeszkody napotymane w przeszłości.
3. Czas letni sprzyja wszelkiego rodzaju zajęciom rekreacyjnym, uprawianym w warunkach bardziej komfortowych, ze względu na dłuższą obecność światła dziennego.
4. Biorąc pod uwagę sprzeczny charakter wyników przeprowadzonych w tym zakresie badań, nie jest możliwe wyciągnięcie wiarygodnych wniosków dotyczących wpływu czasu letniego na środowisko naturalne. Stwierdzenie to jest szczególnie aktualne, jeśli chodzi o sprawdzenie, czy czas letni spowodował zwiększenie czy zmniejszenie produkcji ozonu w stosunku do sytuacji, w której zmiana czasu na letni nie zostałaby dokonana.
5. Czas letni przyczynia się do oszczędności energii, ze względu na mniejsze jej zużycie na oświetlanie wieczorem, kiedy jest dłużej jasno. Jednak od tak zaoszczędzonej energii należy odjąć energię zużywaną po przejściu na czas letni na ogrzewanie rano oraz dodatkowe zużycie paliwa spowodowane możliwym zwiększeniem ruchu wieczorem, kiedy jest jasno. Zatem faktyczne oszczędności pozostają trudne do oszacowania, a w każdym razie są względnie ograniczone.
6. Większość skutków, jakie zmiana czasu może wywierać na zdrowie człowieka, jest związana z faktem, że organizm musi się do niej przystosowywać w kwietniu i w listopadzie. W tym względzie, zdaniem ekspertów, przy obecnym poziomie badań i wiedzy, należy stwierdzić, że większość odczuwanych wtedy zaburzeń nie trwa długo i nie zagraża zdrowiu.
7. Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo drogowe, to zasadniczą kwestią jest ustalenie, czy ciemniejsze poranki, zwłaszcza na wiosnę i jesienią, oraz jaśniejsze wieczory mają wpływ na liczbę wypadków samochodowych. Wobec braku wystarczających danych liczbowych oraz współlistnienia innych czynników, takich jak warunki meteorologiczne, nie można ustalić pewnego związku przyczynowo-skutkowego między czasem letnim a liczbą wypadków.

W konkluzjach dokumentu konsultowanego ze wszystkimi państwami członkowskimi stwierdzono m.in., że „poza sprzyjaniem uprawianiu zajęć rekreacyjnych wieczorem i pewnymi oszczędnościami energii, skutki wprowadzania czasu letniego i obecnie obowiązującego systemu są znikome i nie budzą obaw państw członkowskich UE”.

Odnosząc się bezpośrednio do sytuacji w Polsce należy wskazać, że dzięki funkcjonowaniu czasu letniego godzina zachodu słońca przypada nie wcześniej niż na 19.00 od końca czerwca do połowy września, przy czym najpóźniej zachód słońca ma miejsce o godz. 21.01 (dla Warszawy). Bez wprowadzenia czasu letniego zachód słońca następowałby w tym okresie o godzinę wcześniej. Z drugiej strony, gdyby teoretycznie przyjąć całoroczne funkcjonowanie czasu letniego, oznaczałoby to, że od połowy listopada aż do połowy lutego wschód słońca następowałby najwcześniej o godz. 8.00. (a nie tak jak obecnie o 7.00), przy czym najpóźniejszy wschód miałby miejsce o 8.45.

Wprowadzenie czasu letniego nie oddziałuje na ciągłość i dokładność wyznaczania czasu urzędowego w Polsce, zapewnienie jednolitości miar, zachowanie spójności pomiarowej i utrzymanie państwowych wzorców jednostek miar.

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Przedkładany projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

<p>Nazwa projektu Projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2017–2021</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rozwoju</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Mariusz Haładyj – Podsekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Hanna Kwiatkowska – Główny Specjalista Departament Doskonalenia Regulacji Gospodarczych Wydział Prawa Technicznego, tel.: 22 693 57 95, e-mail: Hanna.Kwiatkowska@mr.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 9 sierpnia 2016 r.</p> <p>Źródło: Ustawa z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. poz. 144); Komunikat Komisji z dnia 17 lutego 2016 r., zgodnie z art. 4 Dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego Harmonogram czasu letniego (Dz. Urz. UE C 61 z 17.02.2016, str. 1), określający daty na lata 2017–2021.</p> <p>Nr w wykazie prac legislacyjnych Prezesa Rady Ministrów: 50</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o czasie urzędowym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. poz. 144) Prezes Rady Ministrów wprowadza i odwołuje czas letni środkowoeuropejski, w drodze rozporządzenia, ustalając na okres co najmniej jednego roku kalendarzowego dokładne daty, od których następuje wprowadzenie lub odwołanie czasu letniego, uwzględniając istniejące standardy międzynarodowe w tym zakresie. Obowiązujące rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2012–2016 zgodnie ze swoim tytułem obejmuje lata w nim wymienione. Niezbędne jest zatem wydanie nowego rozporządzenia, podającego do publicznej wiadomości daty, od których następuje wprowadzenie i odwołanie czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2017–2021. Należy przy tym uwzględnić wskazania zawarte w treści komunikatu Komisji, zgodnie z art. 4 dyrektywy 2000/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustaleń dotyczących czasu letniego Harmonogram czasu letniego (Dz. Urz. UE C 61 z dnia 17 lutego 2016, str. 1), który określa daty rozpoczynające i kończące okres czasu letniego w latach 2017–2021 we wszystkich krajach UE.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Celem projektowanego rozporządzenia jest podanie do publicznej wiadomości konkretnych dat rozpoczynających i kończących okres czasu letniego w Polsce w latach 2017–2021.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Zmianę czasu stosuje się w około **70 krajach na całym świecie**.
W **UE** wszystkie kraje członkowskie zmieniają czas tego samego dnia, jednak o różnych godzinach, w zależności od strefy czasowej.
W **Europie** czasu nie zmienia tylko Islandia, Białoruś oraz Rosja.
W **Azji** tylko niektóre państwa rozróżniają czas na zimowy i letni, np.: Izrael, Syria czy Iran. Na tym kontynencie najmniej krajów zmienia czas. Podziału tego nie uznają m.in. Japonia, Chiny i Indie.
W **Afryce** zegarki przestawia się w Maroku, Libii i Namibii.
W **Ameryce Południowej** czas zimowy i letni obowiązuje w niektórych regionach Brazylii, Chile, Paragwaju i Urugwaju.
W **Ameryce Północnej** – w USA, Kanadzie i Meksyku – kwestie zmiany czasu są bardziej skomplikowane – decyzja o przyjęciu czasu letniego i zimowego zależy od regionu.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby zamieszkujące obszar RP – w tym ludność Polski	38, 446 tys.	GUS Rocznik Demograficzny 2015	Konieczność dostosowania się bezpośrednio po wprowadzeniu zmiany do nowych godzin m.in. np. przez podróżnych, przewoźników, dostawców

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Z uwagi na fakt, iż projekt rozporządzenia zawiera harmonogram przedstawiający daty rozpoczęcia i zakończenia okresu czasu letniego w latach 2017–2021 – zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej z dnia 17 lutego 2016 r. (Dz. Urz. UE C 61 z 17.02.2016, str. 1) – na podstawie § 28 ust. 4 Regulaminu Pracy Rady Ministrów konsultacje publiczne zostały ograniczone do zamieszczenia projektu rozporządzenia na stronach BIP RCL, BIP Ministerstwa Rozwoju i rządowym portalu konsultacji publicznych konsultacje.gov.pl.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z ..... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania	Nie skutkuje potrzebą finansowania.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Brak informacji o prowadzonych badaniach w tym zakresie.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ... r.)	duże przedsiębiorstwa	-	-	-	-	-	-	-	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	-	-	-	-	-	-	-	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-	-	-	-	-	-	-	
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak informacji o prowadzonych badaniach w tym zakresie							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak informacji o prowadzonych badaniach w tym zakresie							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Efektywniejsze wykorzystanie światła słonecznego w kontekście zdrowia (uprawianie sportu, relaks, rekreacja).							
Niemierzalne		Dla ludzi o ustabilizowanym trybie życia zmiana czasu powoduje dyskomfort, jest uciążliwa i potrzebują oni od kilku do kilkunastu dni, by dostosować swój dobowy rytm życia do funkcjonowania w nowych warunkach. Niemniej, więcej światła słonecznego powoduje lepsze samopoczucie, co przekłada się m.in. na wzrost wydajności i efektywności w pracy. Zmiana czasu nie wpływa ujemnie na osoby dobrze zorganizowane i obowiązkowe – nie zapominają one o zmianie czasu i realizują wszystkie swoje dotychczasowe obowiązki zgodnie z nowym układem godzinowym.							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Czas letni funkcjonuje w Polsce od 1977 roku. Od czasu akcesji do UE polskie regulacje prawne dotyczące wprowadzania i odwoływania czasu letniego są spójne z przepisami unijnymi. Przygotowane rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów, w którym wskazane zostają daty wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego, jest rozporządzeniem wydawanym cyklicznie w okresach co 5 lat, po ogłoszeniu przez Komisję Europejską komunikatu w tej sprawie. Obowiązujące rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 2012 r.								

	<p>w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2012–2016, zgodnie ze swoim tytułem, obejmuje lata w nim wymienione.</p> <p>Celem wydania nowego rozporządzenia jest podanie do publicznej wiadomości dat, od których następuje wprowadzenie lub odwołanie czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2017–2021.</p> <p>Z uwagi na charakter przepisu w Polsce nie była dotychczas przeprowadzana pogłębiona analiza skutków regulacji.</p> <p>Kwestie wpływu wprowadzenia czasu letniego na sektor energetyczny, ruch drogowy, kolejowy, lotniczy, żeglugę śródlądową oraz komunikację publiczną były natomiast przedmiotem badań w krajach członkowskich i szczegółowej analizy Komisji Europejskiej. Stwierdzono, że „poza sprzyjaniem uprawianiu zajęć rekreacyjnych wieczorem i pewnymi oszczędnościami energii, skutki wprowadzania czasu letniego i obecnie obowiązującego systemu są znikome i nie budzą obaw państw członkowskich UE.”</p>
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

Nie dotyczy.

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
nie
nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
zmniejszenie liczby procedur
skrócenie czasu na załatwienie sprawy
inne:

zwiększenie liczby dokumentów
zwiększenie liczby procedur
wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

tak
nie
nie dotyczy

Komentarz:

Większość urządzeń elektronicznych jest już przystosowana do samoczynnej zmiany czasu.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
sytuacja i rozwój regionalny
inne:

demografia
mienie państwowe

informatyzacja
zdrowie

Omówienie wpływu

Czas letni sprzyja wszelkiego rodzaju zajęciom rekreacyjnym, uprawianym w warunkach bardziej komfortowych, ze względu na dłuższą obecność światła dziennego. Możliwe jest również zmniejszone zużycie energii elektrycznej, ze względu na późniejszą godzinę rozpoczęcia doświetlania wieczorem, przy dłuższym doświetleniu przez światło dzienne. Wynika to z tego, że jeśli dzień trwa 12 godzin (a jasno jest na godzinę przed i po zachodzie słońca), to w czasie zimowym (strefowym) będą to godziny od 5.00 do 19.00, natomiast w czasie letnim od 6.00 do 20.00. Dodatkowo zwiększa się bezpieczeństwo na drogach, szlakach wodnych, torowiskach itp. Założone oszczędności zmniejszeniu ulegają jednak podczas 5 najciemniejszych miesięcy w roku, tj. od listopada do marca.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planowany termin wydania rozporządzenia – IV kwartał 2016 r.

Rozporządzenie będzie obowiązywało w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie przewiduje się ewaluacji.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak załączników.

Raport z konsultacji

do projektu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia i odwołania czasu letniego środkowoeuropejskiego w latach 2017-2021

Z uwagi na fakt, iż projekt rozporządzenia zawiera harmonogram przedstawiający daty rozpoczęcia i zakończenia okresu czasu letniego w latach 2017 - 2021 - zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej z dnia 17 lutego 2016 r. ((Dz. Urz. UE C 61 z 17.02.2016, str. 1) - na podstawie § 28 ust. 4 Regulaminu Pracy Rady Ministrów konsultacje publiczne zostały ograniczone do zamieszczenia projektu rozporządzenia na stronach BIP RCL, BIP Ministerstwa Rozwoju i rządowym portalu konsultacji publicznych konsultacje.gov.pl.

W ramach konsultacji publicznych i opiniowania żadne uwagi nie zostały zgłoszone.

Zgodnie z art. 5 i 6 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979, z późn.zm.), projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji pod nr 50. W trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa nie zgłoszono zainteresowania pracami nad projektem rozporządzenia.

Nie przedstawiono projektu do konsultacji, opinii czy uzgodnień z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.